

Lieta C-701/22

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar
Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2022. gada 15. novembris

Iesniedzējtiesa:

Curtea de Apel Cluj (Klužas apelācijas tiesa, Rumānija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2021. gada 15. decembris

Prasītājs:

SC AA SRL

Atbildētājs:

Ministerul Fondurilor Europene (MFE) (Eiropas fondu ministrija)

Pamatlietas priekšmets

Komersabiedrības, kas ir neatmaksājama *Fondul european de dezvoltare regională (FEDR)* (Eiropas Reģionālās attīstības fonda, (ERAF)) finansējuma saņēmēja, prasība, ar ko tā lūdz uzlikt par Eiropas fondu pārvaldību atbildīgajai valsts iestādei pienākumu samaksāt nokavējuma procentus un kompensāciju par attiecināmo izdevumu atmaksas kavējumu.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Pareizas finanšu pārvaldības princips, līdzvērtības princips un Direktīvas 2011/7/ES interpretācija

Prejudiciālie jautājumi

- 1 Vai pareizas finanšu pārvaldības princips ir jāinterpretē tādējādi, ka tas kopā ar līdzvērtības principu liedz juridiskai personai, kas darbojas peļņas gūšanas nolūkā un ir neatmaksājama ERAF finansējuma saņēmēja, saņemt no

- dalībvalsts valsts iestādes nokavējuma procentus (soda procentus) par attiecināmo izdevumu novēlotu maksājumu par laikposmu, kurā bija spēkā administratīvais akts, kas izslēdza šādu izdevumu atmaksu un kas pēc tam tika atcelts ar tiesas lēmumu?
- 2 Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noraidoša, vai ar šo lēmumu noteiktā finansējuma saņēmēja vaina ir būtiska nokavējuma procentu summas noteikšanai, ņemot vērā, ka pati par Eiropas fondu pārvaldību atbildīgā valsts iestāde galu galā pēc minētā lēmuma pieņemšanas atzina visus izdevumus par attiecināmiem?
 - 3 Vai, interpretējot līdzvērtības principu, atsaucoties uz brīdi, kurā neatmaksājama ERAF finansējuma saņēmējam tiek atzīti nokavējuma procenti, ir būtiska valsts tiesību norma, kas paredz, ka pārkāpumu konstatēšanas gadījumā vienīgās sekas ir attiecīgā finansiālā labuma nepiešķiršana, vai arī, atkarībā no konkrētā gadījuma, tā atsauksana (nepamatoti izmaksātu summu atgriešana) līdz apmēram, kādā summas tiek piešķirtas, neiekasējot procentus, lai gan minēto summu saņēmējam bija iespēja tās izmantot līdz atmaksas brīdim, un tikai gadījumā, kad minētā atmaksa nenotiek noteiktajā termiņā, kas ir 30 dienas no parāda instrumenta paziņošanas, *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 66/2011* (Likumdekrēta Nr. 66/2011) 42. panta 1. un 2. punkta noteikumi ļauj saņemt procentus pēc minētā termiņa beigām?
 - 4 Vai LESD 288. panta 3. daļas noteikumi liedz tādos apstākļos, kādi ir šajā lietā, paplašināt Direktīvas 2011/7/ES piemērojamību, izmantojot valsts tiesību normu, arī gadījumā, ja ir noslēgts līgums par neatmaksājama ERAF finansējuma piešķiršanu starp valsts iestādi, kuras kompetencē ir Eiropas fondu pārvaldība, un juridisku personu, kas darbojas peļņas gūšanas nolūkos?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Padomes Regula (EK) Nr. 1083/2006 (2006. gada 11. jūlijs), ar ko paredz vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr. 1260/1999 – 60. pants

LESD 288. un 325. pants

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/7/ES (2011. gada 16. februāris) par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos – 1. un 2. pants

Atbilstošās valsts tiesību normas

Legea nr. 287/2009 privind Codul civil (Likums Nr. 287/2009 par Rumānijas Civilt kodeksu) – 1.535. pants, kas attiecas uz nokavējuma procentiem saistībā ar

finansiālo saistību izpildi, saskaņā ar kuru, ja naudas summa nav samaksāta noteiktajā termiņā, kredītoram ir tiesības uz nokavējuma procentiem no maksājuma termiņa datuma līdz samaksas brīdim par summu, par ko puses ir vienojušās, vai, ja šādas vienošanās nav – par likumā noteikto summu, bez prasības pierādīt [viņam nodarīto] kaitējumu.

Ordonanța Guvernului nr. 13 din 24 august 2011 privind dobânda legală remuneratorie și penalizatoare pentru obligații bănești, precum și pentru reglementarea unor măsuri financiar-fiscale în domeniul bancar (2011. gada 24. augusta Valdības rīkojums Nr. 13 par likumisko procentu maksājumiem un soda naudu par finansiālajām saistībām, kā arī par dažu finanšu un nodokļu pasākumu reglamentēšanu banku sektorā) – I nodaļa, kas attiecas uz likumisko procentu maksājumiem un soda naudu par finansiālajām saistībām:

- 1. pants, saskaņā ar kuru puses līgumā var brīvi noteikt procentu likmi gan naudas summas aizdevuma atmaksai, gan finansiālu saistību maksājuma kavējumam;
- 3. pants, it īpaši 2¹. punkts, saskaņā ar kuru attiecībās starp komersantiem un starp komersantiem un līgumslēdzējām iestādēm likumiskie soda procenti tiek noteikti atsaucēs procentu likmes līmenī, kas palielināta par 8 procentpunktiem;
- 10. pants, saskaņā ar kuru soda procentiem piemērojami vairāki *Codul Civil* (Civilkodeksa) noteikumi, tostarp 1535. pants.

Legea nr. 72 din 28 martie 2013 privind măsurile pentru combaterea întârzierii în executarea obligațiilor de plată a unor sume de bani rezultând din contracte încheiate între profesioniști și între aceștia și autorități contractante (2013. gada 28. marta Likums Nr. 72 par pasākumiem, lai novērstu maksājumu saistību izpildes kavēšanos attiecībā uz noteiktām naudas summām, kas izriet no starp komersantiem un līgumslēdzējām iestādēm noslēgtiem līgumiem) – 20. pants, ar kuru *Ordonanța Guvernului nr. 13/2011* (Valdības rīkojumā Nr. 13/2011) pievieno 2¹. punktu un 22. pantu, saskaņā ar kuru iepriekš 2¹. punktā minētais jēdziens “komersants” attiecas uz jebkuru fizisku vai juridisku personu, kas vada uzņēmumu ar mērķi gūt peļņu.

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 66 din 29 iunie 2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora (2011. gada 29. jūnija Likumdekrēts Nr. 66 par Eiropas fondu un/vai ar tiem saistīto valsts līdzekļu apguves un izmantošanas pārkāpumu novēršanu, atklāšanu un sodīšanu) – 42. pants, kas cita starpā paredz, ka no pārkāpumiem izrietošie budžeta parādi ir jāmaksā pēc parāda instrumentā noteiktā maksājuma termiņa beigām, proti, 30 dienu laikā no šī parāda instrumenta paziņošanas dienas.

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Pieteikuma iesniedzējs, komercsabiedrība ar ierobežotu atbildību, saņēma neatmaksājamu finansējumu *Programul operațional sectorial de creștere a competitivității economice* (Nozaru darbības programmas ekonomikas konkurētspējas paaugstināšanai) ietvaros no *Fondul european de dezvoltare regională* (FEDR) (Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF)) projekta “*Achiziție de echipamente pentru creșterea capacității de producție SC AA SRL*” (Aprīkojuma iegāde SC AA SRL ražošanas jaudas palielināšanai) īstenošanai.
- 2 Ar finansēšanas līgumu, kas 2015. gada 22. aprīlī tika noslēgts starp prasītāju un atbildētāju *Ministrul Fondurilor Europene (MFE)* (Eiropas fondu ministriju), kas ir programmas vadošā iestāde, pēdējā minētā iestāde apņēma piešķirt neatmaksājamu finansējumu par summu ne vairāk kā RON 3 334 257,20 (Rumānijas lejas), un prasītājs [savukārt apņēma] līdzfinansēt projektu ar summu RON 3 334 257,20 apmērā kā pašu ieguldījumu projekta attiecināmajos izdevumos, kā arī ar summu RON 2 385 556,64 apmērā kā projekta neattiecināmo summu.
- 3 Lai gan projekts tika pabeigts pilnībā un paredzētajā laikā, atbildētājs 2016. gada 29. augustā lauza finansēšanas līgumu, atsaucoties uz pārskatāmības principa neievērošanu, prasītājam iegādājoties noteiktu skaitu iekārtu.
- 4 Pēc prasītāja iesniegtās prasības saistībā ar lēmumu par līguma laušanu administratīvās tiesvedības tiesa šo lēmumu atcēla, uzskatot, ka lēmums par līguma laušanu ir nesamērīgs, ņemot vērā, ka projekts ir pabeigts; šī tiesa arī norādīja, ka atbildētājs pret prasītāju būtu varējis veikt mazāk radikālus pasākumus, piemēram, piemērojot finanšu korekcijas.
- 5 Šajā kontekstā atbildētājs 2021. gada 6. maijā pilnībā samaksāja attiecināmās izmaksas.
- 6 Pēc lēmuma par prasību atlīdzināt attiecināmās izmaksas, prasītājs ar iesniedzējtiesā iesniegto prasību tagad prasa samaksāt likumiskos procentus no prasības iesniegšanas dienas līdz iepriekš minēto attiecināmo izmaksu faktiskās samaksas dienai, kā arī piespriet atbildētājam samaksāt kompensāciju RON 28 983,65 apmērā procentu un komisijas maksas veidā.
- 7 Šajā sakarā prasītājs pamatojas uz *Codul civil* (Civilkodeksa) noteikumiem, kas attiecas uz procentu samaksu, sākot no atbildētāja parāda termiņa beigām. Saistībā ar prasību par kompensāciju prasītājs apgalvo, ka bija spiests noslēgt papildinājumus kredītlīgumam, ko tas bija noslēdzis projekta izpildei, un ka šie papildinājumi radījuši papildu izmaksas.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 8 Pirmo trīs jautājumu pamatojumā iesniedzējtiesa norāda, ka attiecībā uz konkrēto situāciju, kurā lēmumu par *Fondul european de dezvoltare regională (FEDR)* (Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF)) finansējuma līguma laušanu administratīvā tiesa galīgi atcēla, nav īpašu noteikumu, kas reglamentētu iespēju uzlikt kompetentajai valsts iestādei pienākumu maksāt procentus gadījumā, kad attiecināmās summas izmaksātas novēloti pēc tam, kad finansējuma līguma laušana tika galīgi anulēta.
- 9 Attiecībā uz to, vai Savienības tiesībās un jo īpaši pareizas finanšu pārvaldības principā šī iespēja ir atzīta, iesniedzējtiesa norāda, ka nepastāv vienota tiesu prakse. *Dažas* valsts tiesas tāpat ir atzinušas, ka finansēšanas līguma saņēmējs kā komersants var atsaukties uz tiesiskās drošības, tiesiskās palāvības aizsardzības un līdzvērtības principu, lai pieprasītu kompensāciju par kaitējumu, kas radies no neiespējamības savlaicīgi iegūt pienākošās summas. Šajā ziņā nav nozīmes ne tam, ka Savienības tiesību aktos un valsts tiesību aktos nav skaidru noteikumu šajā sakarā, ne tam, ka līgums ir administratīvs līgums un ka finansiālais atbalsts tiek piešķirts bez maksas. *Dažas* tiesas uzskatīja, ka valsts tiesību normas, kas reglamentē finansēšanas līgumu tiesisko režīmu, būtu papildināmas ar *Codul civil* (Civilkodeksa) un *Ordonanța Guvernului nr. 13/2011* (Valdības rīkojuma Nr. 13/2011) vispārējo tiesību normām.
- Citas* tiesas savukārt uzskatīja, ka, tā kā valsts tiesību akti, kas reglamentē neatmaksājamus finansējumus, neparedz tiesības uz nokavējuma procentiem, tādā situācijā, kāda ir izskatāmajā lietā, šādus procentus nevar atzīt. Finansētājs nav komersants un valsts tiesību normas, kas reglamentē starp komersantiem noslēgtus tiesiskos aktus, nav piemērojamas tiesiskajām attiecībām starp ieinteresētajām pusēm. Saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas judikatūru gadījumā, ja Savienības tiesību akti neparedz procentu noteikšanu, valsts tiesību aktos ir jānosaka procentiem piemērojamie noteikumi un nosacījumi saskaņā ar procesuālā autonomijas principu.
- 10 Iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai tieši gadījumā, kad būtu piemērojamas civiltiesību normas par nokavējuma procentu samaksu, procentu piešķiršana tomēr nebūtu nesaderīga ar Savienības finanšu interešu aizsardzību un it īpaši ar pareizas finanšu pārvaldības principu, ņemot vērā finansēšanas līguma juridisko raksturu.
- 11 Turklāt iesniedzējtiesa norāda arī uz problēmu par iespēju ierobežot nokavējuma procentu apmēru, lai ņemtu vērā finansējuma saņēmēja vainu.
- 12 Attiecībā uz trešo jautājumu iesniedzējtiesa norāda, ka saskaņā ar *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 66/2011* (Likumdekrēta Nr. 66/2011) 42. panta 1. un 2. punktu, ja tiek konstatēti pārkāpumi, finansiālas priekšrocības saņēmējam var pieprasīt maksāt nokavējuma procentus tikai tad, ja atmaksa netiek veikta 30 dienu laikā no šī parāda instrumenta paziņošanas dienas. Tomēr saskaņā ar LESD 325. pantu, lai novērstu krāpšanu, kas apdraud Savienības finanšu intereses,

dalībvalstis veic tādas pašas pasākumus, kādus tās veic, lai novērstu krāpšanu, kas apdraud viņu pašu finanšu intereses.

- 13 Iesniedzējtiesa lūdz noskaidrot, vai līdzvērtības princips arī šajā lietā, kas nav līdzīga finansiālo priekšrocību atņemšanai, nenosaka, ka nokavējuma procentus var piešķirt tikai no dienas, kad lēmums par līguma laušanas anulēšanu kļuvis galīgs.
- 14 Ceturtā jautājuma ietvaros ir radusies problēma par to, vai likums, ar ko valsts tiesību aktos transponē Direktīvu 2011/7 (un it īpaši *Ordonanța Guvernului nr. 13/2011* (Valdības rīkojuma Nr. 13/2011) 3. panta 2¹. punkta noteikumi, ar kuriem ir noteikta likumisko soda procentu likme attiecībā starp komersantiem un līgumslēdzējām iestādēm), paplašina direktīvas piemērošanas jomu, attiecinot to arī uz finansēšanas līgumiem, kā piemēram to, kas tiek apspriests šajā lietā, pārsniedz LESD 288. panta trešajā daļā noteiktos ierobežojumus.